

AMICULU FAMILEI

DIARIŪ BELETRISTICŪ ȘI ENCICLOPEDICŪ-LITERARIU CU ILLUSTRATIUNI.

Din scrierile inedite alui SIMEONŪ BĂRNUȚIŪ

I.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(Urmare.)

Idеile și principiеle, ce le sustēne și apără Bărnutiū cu arguminte logice, ce nu sē potū rēsturna, în tractatulū mai susū publicatū, suntū idеile școlеi de care sa tēnutū dинsulū. Bărnutiū cunoscea rezultatulū, la care au fostū ajunsū scriitorii străini în urma cercetărilor lorū unilaterale și defectuose; elū studiase pre *Thunmann, Sulzer, Eder* ș. a., cari purcedēndū dela părerea, cumcă limba romānescă e una amestecătură din elemente eterogenie asemenea îndreptățite, negau în fondū romanitatea limbei nōstre și cu acēsta în legătură și originea romană a națiunei însă-si.

Căci aceștia și alții de calibrulū lorū sē puneau și adunau la unū locū câteva esemple de cuvinte și de forme, ce în adevērū suntū sēu sē parū de origine străină, însă la totă tēmplarea multū mai puține decătū cele romane, și totuși conchideau, că limba romānă e slavică ori o amestecătură de limbī: slave, grecescă, turcescă, ungu-rēscă, nemțescă etc.

Bărnutiū ca și Cipariū țēnea la principiulū, că limba romānescă în fundamentū, după materiă și formă, e însă-și limba romană vulgară a coloniștilorū Romanī aduși în Dacia; căci deși din

causa conlocuiei cu alte neamuri au întratū în limbă multe cuvinte străine, cuvintele și formele aceste exotice nu au alteratū natura limbei romānesci; — că »de acea literații romāni au o sacră dētorință, ca admitēndū acēstū adevērū, sē se nisuiască a curăți limba pre câtū va fi cu po-tință de totū elementulū, ce va fi recunoscutū ca străinū, *precum sē o și apere, iarăși precătū sē pōte de ori-ce elementū străinū.*«

Și pentru-ce ore sē nu le fie iertatū a-o face acēsta? Au alte popōră nu au începutū deja demultū a-și curăți limba de espresiuni, cuvinte și forme străine, ca germanii? Cine va poté ore contesta dreptulū limbei romānesci de a întorce înapoi tōte elementele exotice împrumutate câtū de voia câtū de nevoia dин alte limbī, cândū nu va mai avea lipsă de ele?

Și vedēndū Bărnutiū, că mulți dintre scriitorii de dincolo mână apă pre mōra adversarilorū sustēnēndū, că avemū sē păstrāmū »cu scumpē-tate!« tōte cuvintele și formele străine virite în limbă, și în ulteriōra desvoltare a limbei romānesci sē lāsāmū la o parte principiulū romanitătii, — a aflatū de lipsă a-și espune convingerile și vederile sale în privința acēsta.

Totū acilea combate elū și prejudiciulū, că sar' poté forma limba națională numai prin cole-

giele învățaților fără de conlucrarea națiunii întregi, — și stăruie ca limba italiană să se iee de subsidiu spre a plini neajunsurile limbei noastre.

Câtă a petrecut Bărnăuțiu în Italia sa ocupat și cu studiul comparativ a limbilor și în deosebire cu studiul dialectelor italiene; întregirea legăturii literare cu filologia cei mai renumiți în specia acesta: cu *Monti* și *Biondelli*. — Ideile și vederile acestora și a altora le-a împărtășit filologilor noștri; în specie lui Cipariu și Maiorescu, cu care a fost în continuă corespondință și cărora li spunea, că au să între câtă de afund în literatura italiană parte ca să corogă unele opinii rătăcite ale scriitorilor italieni despre Români, parte fiindcă, precum dicea el, — limba noastră ori-cum e un dialect italian și precum nu se poate cunoșce totul fără cunoșcinta părților, așa nice partea nu se poate tracta fără cunoșcinta totului, al căruia membru este.

Cipariu a dat publicității în Arhivul său pentru Filologie și Istorie una dintre epistolele lui Bărnăuțiu către dănsul, despre care am făcut și noi mai sus amintire; iar la urmă adăogă în o notă, că ce a răspuns la asta scrisore, nu a putut afla, fiind lucrul cam vechiu, și pentru că arare-ori i rămân copie după scrisorile sale. Noi avem la mână răspunsul lui Cipariu la scrisorea lui Bărnăuțiu, și după-aceasta din urmă sa publicat, iar cea de întâie nu, și după-aceasta din nota amintită se poate conchide, că Cipariu însuși și-ar fi publicat tot acolo și răspunsul său, — ca să se suplinescă lacuna acesta, publicăm aci răspunsul acesta firește omissis omittendis.

Blașiū 15/27 Dec. 1853.

Domnule și Amice!

Cu multă bucurie am luat multă prețuită scrisore a DV., cu atâta mai multă, cu câtă de multă nice o cunoșcintă aveam despre cum și unde aflarea Dvostre. De aci și eu nu voi întârșia cu un răspuns la cele cuprins în scrisorea Dvostre, și mai întâiu, că în consistoriul trecut de 11/23 Dec. la propunerea Măriei Sale Dlui Eppu sau și concludu a Vi se trimite cerutul atestat, carele sperezu că astăzi Vi se va și spedui fiind cea mai de-aprope și de poștia de atunci. . . .

Cu privire la titlul de Metropoliă numai că acum forte multe scrisori sosesc aici așa titulate, ci sperăm acum tandem aliquando a se preconiza și Metropoliă Albei-Iulie și înființarea celorlalte două Eppate, care timplare D.-vostre în Italia mai curundă Vă va veni la cunoșcintă decâtă nouă celor în capetulu Europei. Cel pușin asecurările oficiose întru acest obiect sunt cele mai formal. . . .

Acum pușin și despre altele.

E adevăr, cum poate Veți fi vedut înșciințat și în Gazetă, că voi se dau afară una *Gra-*

matecă întâiu cu testu rom. apoi cu lătinescu, avându-le amândouă terminate în ms., după care va urma și un *Dicționar* lat. rom. și rom. lat., după funtănele câte le potui avea amână, de care sunt numai Ms. lui Corbea, ci și cărțile tipărite și Ms. românești, câte le potui aduna din periodulu până la 1700, din care sub revolușione mai nemicu nu mi-a perit, neșciind răpitorii de ce trebă se fie, nice vedându-le așa frumose ca pre cele franc. ital. etc. etc. Fașia lor cea bêtănă și afumată le-a fost de scăpare; cele perite parte le-am supliniț, parte mi lipsesc, însă după numărul celorlalte fără multu dănnu; și până la eșirea Dicționarului partea rom. lat. sperezu că și pre aceste și pre altele, ce și mai înainte mi lipsau, le voi poté suplini, fiindcă unele și știu de unde se le capet. Elenchulu lor va figura în fruntea Dicționarului.

În Gramatecă firește că nu va rămănea nemică din formele limbei atâtă vechi câtă și nouă, de ore-ce scopulu mi-a fost a scrie gramateca unei limbă întregi nu a unui dialect; de unde nice dialectulu novo-dacicu nu va rămănea afară. De unde monumentele istorice ale limbei numai în căutarea materială în Dicționar, ci și în cea formală vor fi sbătute în Gramatecă.

Dialectele romane, numai italice, ci și gallice și ispanice, pre câtă mi va fi în potință neîndoitu că le voi folosi.

Limba provincială, catalonică, vechia ispanică etc. încă au multe în formă și materiă românești, ce nu pot fi trecute cu vederea.

Din dicționarele dialectelor Galliei cisalpine am pre *Boerio*, *Monti*, *Banfi* împreună cu *poesii milanesi, corse, veneziane* etc. Ferrari mi-a perit.

Mai multă au pentru noi de a ne interesa dialectele de preste Apenini, precum și D.-voștră observați, cele din Lațiu, Sabiniu, încă chiar și din Toscana, a căreia dialectu deși e prea aproape de Italiana, însă totă mai are unele particularie asemenea celor românești, ci care astăzi Italianii nu le mai usuază, ca multe din *Dante*, *Petrarca*, *Bocaccio* etc.

Dialectulu *sicilianu* și *corsicanu* încă termină cuvintele în *u* în locu de *o*, precum arată *canti popolari* toscani, corsi etc. de *N. Tommaso*, *Agrumi* sau colecțiunea de cântece populare din tote dialectele Italiei.

În Gramatecă vine de a se lua aminte și la limba Albanilor, carea prea multe are aceleși cu noi, dela cari ei multe au luat și alesu articoli ca și Bulgari. De Bulgari recunoșce chiar și *Schaffariciu* că ei au luat și alte multe din limba noastră, cu câtă mai multă dar Albanii cei mai pușin la număr.

La dialectele romane afară de Italia încă avem de a lua aminte, încă chiar și la limbele celtice, numai nu în măsura, în care facu Italianii din Gallia Cisalpină, cărora însă li iertat mai

1) Atestat cumcă Bărnăuțiu a fost profesor de istoria universale în Liceul din Blașiū.

1) Totă acesta ne spune Cipariu și în Arhivă an. 1870. Nr. 34 unde se plange cum i sa prădat biblioteca în 1849.

multă fiindă ei Galli de origine, cu toate că unii, cum e și Monti, se pară a trece terminii, precum această în vocabulariul său pag. 439 etc. unde adaoge un Saggio d'un vocabulario comasco-celtico, și numai decâtă pre fôia de ăntăiu află:

an, it. *anno*, celt. *ann* rivolgimento
anêl, » *anello*, » *ann* cerchio.
asculture, » *esaminare*, » *ceistean!* etc.

Io nu știu dacă latini au luat pre *annus* și *unellus* dela Galli; însă ca latini verbulă *auscultare* se-lă aibă din celă gallică *ceistian* mi se pare deșu puțină *probaveră*, — cum vorbescă acuma (sit venia verbo). Însă Monti cercetăză nu mai despre dialectulă unci limbe.

De interesă ne suntă și dialectele *elvetice*, de unde în *Conradi* mai multe aflăi de cătă în *Roquefort*, pre cari i am amândoi.

Lanzi în cercetările asupra limbei etrusce *Lepsius*, *Albrech*, *Momsehn* etc. asupra limbelor umbrice etc. încă ne suntă de multă lumină; nu mai avemă de a ne păzi de audacia ipoteseloră autoriloră italieni; mie încă 'mă mai place caracterulă mai *negativă* ală scriitoriloră germăni, pôte pentrucă cercetările istorice nu prea consăntă cu producțiunile fantasiei; italieni suntă prea poetici, însă mie poesia nu-mă place decâtă în poesiă.

Cu toate astea avemă de a mărturisă că ori cătă asemănare aflămă între dialectele romane de acum sau de demultă, în poesiă nouă și vechi, — însă limba romănescă nu o mai aflămă în Italia decâtă în *Istria*, unde se stenge, dorere! înainte de a se afla macarū ună romănă, care se-i aperse de stângere totală tesaurulă ei.

Ună străină sa fostă apucată înainte de vre-o cățiva ani în *Triestă* a aduna rămășițele ei, ci de atunci nu am mai audită de răsunsetă.

Noi potemă arăta rămășițele limbei noastre în toate celelalte dialecte romane mai alesă italice, ci limba noastră, afară de *Istria*, în imperiulă occidentale nu există; nesulă între ei și între noi l'a ruptă împărțirea imperiului și invasiunea poporăloră slave; iar' bărbăria noastră și a timpuriloră dela secululă VII până XV ne-a ștersă chiar' și urma istorică cum sa potută șterge sau straforma limba noastră din imperiulă occidentale. Noi, cari ore-cândă am avută o limbă cu italieni, astădi ne aflămă atătă de depărtați de cătră olaltă cătă limbele nu ne mai suntă ca dialecte numai, ci mai ca limbe străine, cândă din contră a noastră cu a Macedoneniloră și a Istrianiloră prelângă totă diversitatea, numai una limbă facă.

Italiani, cari cu atâtea mijloce suntă pro-veduți ar' face cu multă mai mare folosă literatură și istorică, dacă lăsândă alte amănunțuri de mai puțină momentă, sar' apuca a învăța și limba noastră, și întemeindu-se pre afinitatea și diversitatea acestoră 2 dialecte: Italiane și Romănești, ar' cerceta înșii după urmele limbei noastre în bibliotecile și arhivele loră, precum și în ce modru sa făcută asta desbinare de astădi între amândouă, și așa a ridică încâtva vëlulă de asupra istorică limbei romăne dela secululă VII

până după ală X. Ei știu că coloniile număröse italice din Panonia, Mesia, Illyrică, Thracia, Macedonia, Dacia etc. au trebuită se aibă o limbă romănă și cumcă nice toate acele colonii au perită cu totulă, nice limba loră, arată fragmentele limbei noastre în Dacia, Macedonia etc. până în *Istria*.

Se pôte ca ună obiectă atătă de interesante se nu-i intereseze? Cu toate astea Italiani se pară, că de asta parte a istorică romăne până acuma nice în visă nu le-a venită în minte. — În *Ori-ginus* voiă se atingă despre asta materiă ceva mai pre largă, din care 'mă voiă lua libertatea de a trămite și unoră Italiani.

Maioresculă nu mi-a împărțită nemica.) Ci io din ale D.-vostre însămăni, pentru care Vă suntă mulțumitoră, mă voiă folosă.

Întru celelalte cu totă reverință și estimiulă am onore a mă subscrie

ală D.-vostre prea plecată șerbitoră
T. Cipariu.

Acăsta e scrisorea eruditulă Cipariu dreptă răspsunșă la scrisoră a lui Barnuțiu. Am aflată de bine se o publicămă și din causă, că ea încă serveșce ca dovadă despre vastele cunoșcințe a autorulă ei, precum și despre intențiunile și planulă lui cu privire la compunerea gramatică limbei romăne.

(Va urma.)

Reverie.

*Lichidulă se șferșeșce din pēna-mă lenevōșă
Și lampa se consumă de timpă, necontentită,
Iar' mâna-mă indolentă pe harpa mea doioșă
Și ea a amorșită!*

*Cē potă a scrie ore; cândă dulcea mea iubită
Pe valuri voluptose mă lēgână cu doră?!..
Cândă vieța curge lină și indomneșită
De celă mai dulce-amoră!*

*O! timpă, opreșceți șborulă, o! cēsuri furioșe
De ce vă grăbiți cursulă spre stâncile ripose
Departă de ăstă pământă?...
De ce cândă fericirea în dulcea-i lēgănare
Ne-arată nemurirea... O! timpă, fără 'ncetare
Ne-apropiă de mormēntă?!..*

*Sē ne grăbimă o! ângeru, cu albă aripioră,
Din cupa fericirei cu sete se sorbimă, ...
Sē înșelămă noi timpulă... ăstă, timpă ce tăcută șboră...
Sē bemă până 'n fundă cupa..., se bemă... se o golimă!..*

A. G. DRAGHICESCU.

¹⁾ Înțelege scrisorile primite de Barnuțiu dela ună anumită Fusă din Milană, și comunicate cu Maiorescu ca acesta se le trimită și lui Cipariu.

DRAGOSTEA UNCHIAȘULUI.

— Novela originală. —

(Urmare.)

Nóptea începuse, și Nița abia a băgat de sémă.

Nița rămase singură pe vétră. — În casă nu era lumină, numai zarea focului sclipocia din cându în cându, ca și cum ar' vré se o stêrnescă din gânduri.

Și stătú, și mai stătú, — cum stă omulú târbăcitú; până întunecă cu totul.

Odată își rēdică capulú, și se vedú în întunerecú.

Pusé două lemne pe focú, apoi se scolă și eși din casă.

Afară era o vreme de iarnă, negurosă, dar' lină.

Nița eși în vranită, și stătú în locú. Privi odată în susú, odată în josú — pe uliță nu âmbra sufletú de omú; și ea stătea acolo lângă stêlpulú vranitei.

Mersesé se-și uite gelea, orí așcepta ceva — cine șcie. — Că dragostea-i hicleană.

După unú tēmpú se audiră pași, și din negurí se desfășurá figura unui omú.

Nița nu sa spariatú. L'a așceptatú până ce a sositú aprópe.

Acela omú era Nașcú, drăguțulú; era sēraculú, care, așa sēracú cum e — plâtea mai multú decâtú o lume cu tóte averile ei.

O vorbă lină, o șóptă dulce, — și stăteau brațú la brațú, peptú la peptú, gură la gură. Era unú momēntú cândú numai una șcii, numai una vedí, numai una sēmțești: dragostea cea nemăr-ginită, ce îmbetá și fericesce.

O, — după atâta plânsú, după atâta ispită, și după atâta supērare — dulce era pentru Nița repausulú acelu dulce, pe peptulú celui ce o iubia, și pentru care atâtea lacrămi a vērsatú. — Bētrânii, pārinții, acei ce șciu de sfaturí și — pentru-ce nu șciu ei câtú e de môle, de pacinicú și de fericitorú, plecată cu capulú pe unú sēnú caldú, — se audí bātândú nima plină de dragoste și de dorú? Sē privești în ochii lui, dulce, cum privești la ceriú, sē sēmți farmeculú acelu dumne-dēescu, căldura aceea cerescă și fiorile acele dulci, pentru carí atátú de ușorú te lapeđi de tatá și de mamă, pentru care pārăsesci averi, și te duci — nebunú? Atâta dragoste, atâta focú — cum potú ele scādea ca sē te sēmți scāpatú din vragiulú lorú?

Nița era tēnēră, și sufletulú ei era plinú de dragoste. In acestú momēntú nu mai auda cuvintele cele bune, pārințești; nu mai scia, nu mai sēmta nimică; decâtú că iubeșce — iubeșce Dómne — iubeșce nebunú.

— Mēi Nașcule — disé Nița — de m'orú îngropa de vie, eu numai a ta voiú fi. Voiú fi sēracă, decă sórtea mi-e sē fiú sēracă; séu voiú rămāné fată bētrānă, dar' fără dragoste nu mē mārítú.

— Fă tu Nița cum te-a îndemna dragostea ta, și cum te-a povētui D.-dēu. — Eu nu te în-

demnú; că eu n'am altă, decâtú dragostea. Ce am potutú agonisí tótă vieța — fórte pučinú pentru celú ce are multú, — apoi munca și sudórea mea — vorú fi a tale, dragostea mea va fi a ta — altă n'am. — D.-dēu sântulú are multú, elú ne póte da și nóuē. Și dacá l'omú roga, și dacá vomú munci, și vomú uní dragostea cu munca — D.-dēu, care a datú la cei avuți, va da și la cei sēraci.

Uă! strigă unú fețiorú, ce mergea la ședătóre, și trecú pe uliță.

Tinerii șē despărțiră. — Incă o șóptă dulce, incă o gură dulce, — și se despărțiră.

Nașcú a mersú pe uliță în susú, iar' Nița s'a întorsú în casă.

Și s'a culcatú.

Dar' n'a dormitú.

Ce i-a venitú în minte? — După unú tēmpú, se scolă, se îmbracă, — și eși afară.

* * *

Avea Nița unú unchiașú, — Unú moșneagú bētrānú, dar' omú vioiú și bunú de glume: Moșiú Pantilimonú.

Elú avea boii cei mai frumoși în satú, și dī-ceau că e putredú de avutú.

Moșneagulú era omú glumētú, și-i era dragú de elú orí cui.

Spuneau că 'n tineretē fuse se unú meșterú moșú Pantilimonú — totú povește. — Vētavú în jocú, staroste la nunți — omú lotru și poteașú — elú era ispravniculú în tóte trebile satulú.

Avutú din pārinți, avutú a rămāsú până ađi. Acuma era bētrānú, celú mai bētrānú în satú — mai avutú, mai bētrānú și mai cu vedí.

Și potea sē fie. Holdele lui, fēnațele lui, boii lui — tóte erau cum e mândrenia.

In sfatulú satulú elú ducea vorba, elú țenea cumpāna. Și unde își puneá elú vorba — cu cumpētú și cu mēsurá, adesē cu glume înștructive — sē făcea ispravá.

Dar' n'avea copii moșiú Pantilimonú. — Domne-dēu nu dá la nemene atâta bine câtú sē se întrecă cu elú.

Dar' avea unú slugă, unú copilú bunú și harnicú, care-i ducea tótă gospodāria așa, câtú nu-lú întrecea nimenea în satú. — Nașcu drăguțulú Niței, era slugă la moșú Pantilimonú. — Mai că era mai multú ca slugá.

De copilú ilú luasē moșulú la elú, ecá așa: de sluguță la boi, la vaci, — de alungatú încóce și încolo. — Și copilú cu fire bună, istețú și harnicú, — su povață bună — s'a făcutú unú plugariú ce n'avea pāreche, și s'a făcutú unú bujorú de fețiorú — tóte fetele-i rīdeau.

Era unú copilú bunú, deșceptú și prietinosú; și-lú iubiau toți, — iar' între fete făcea pismă și gál-ceavă. Nu cu voia lui, — dar' făceau ele între ele.

Joculú și gluma sē pārea că le moșcenise dela moșú Pantilimonú; întēleptiunea, frumșeța și bunēta i-o dādusē D.-dēu, care și celui sēracú îm-

Încă una de dorū....

parte câte ceva. Mirare e, că s'a îndrăgitu și Nița în elu? Cea mai frumoasă în celu mai frumosu.

Moșu Pantilimonu era omu hielenu. Vede elu că Nașcu are ochi frumoși, și vede că la nepoțica i dragu ce-i frumosu.

Dar' se făcea că nu vede. — Orî că cugeta în sine: lasă tinerețele, se-și petrecă; orî că cugeta altă-ce.

Dar' de Nașcu nu-i era rușine. Mèi, dîcea moșulu adese Nașcu e fețioru, care șci face bani, — mèi, cu Nașcu trăesci și pe ghiață. — I era dragu de elu și de destoinicia lui, ca și cându i-ar' fi fostu copilù.

— Mèi Nașcule — dîcea moșneagulu adese cându vinea copilulu dela jocu — mèi, n'ai vedutu tu pe nepoțica ôre-cum?

Nu rîdea moșulu, — dar' nu putea-i se nu veđi cum i se tragù sprâncenele a hielenie.

Copilulu își mai făcea de lucru și scăpa de gura lui.

Cum se n'o vadă? o vede și nóptea prin somnù! Dar' astea nu se spunù moșului.

Odată, într'o séră, moșulu era singuru cu baba lui. — Rîdeau amêndoi, le dădeau lacrămile.

Băbușca, o femeie bună cum e pânea cea albă — strêcurasê laptele, și îlù punea în vasă. — Până se întorsê la vatră și se întorsê îndereptu — aid' baba n'tr'o fugă. Pe mesă statea căciula moșului, Baba se repedi și dădu o palmă căciulei, câtù aceea sări câtù colu. Cât motocu!

Biata babă, vedêndu căciula moșului pe mesă între ôle, a gânditu că motoculu lingê laptele. Iar' moșulu rîdea de se prăpădea.

Apoi a risu și ea.

Era cam târđiu, și ômenii se aședase de nópte. Pe afară era linișce, numai câniî se auđuă lătrându în satù, și câte-unu chiuătu ce făceau prașcâii pe uliță.

Bêtrâniî se găteau și ei de odichnă, cându — se deschide ușa încetu, și întră o figură de te-meie, îmbrobodită până la gură.

Era Nița.

După-ce se întâlneșe ea cu Nașcu, a mersu în casă, dar' n'a dormitu. — Sa sculatù érá, și a pornitu.

Și a mersu la unchiașulu sêu, la moșu Pantilimonu.

Erau bêtrâniî bunî și cu vorbă bună, și le era dragă Nița, care le era și lorù singura moștenitóre.

Bêtrâna își pusê mâna la frunte ca se vedă bine, apoi începù:

— Rogu-te draga mătușii, ce e cu tine?

A rêsăritù găinușă, și tu singurâ pe aici.

Nița se pusê côle pe cornulù vetrei, și nu dîșe nimica.

Dar' mătușă, femeie bună și cu minte — precepù că nepoțica-i supêrată.

— Unde mergi tu draga mamei?

— Nu mă întreba mătușică, mă ducù și eu — mă ducù unde m'a îndrepta D.-dêu.

— Unde te-a îndrepta D.-dêu! O draga mătușii dîșe bêtrâna, și mersê la ea, și-i strînsê capulù cătră peptù.

— No, én' spune-mi tu mie, spune tu mătușii, se audă mătușă.

Copila prinsê a plânge.

— Mă ducù — mă ducù — mă ducù mătușă colu la iazulù moriî; se mă aruncù în apă!

— Vai de mine, scumpa mătușii! Tu, la iazulù moriî; tu se te arunci în apă!

— În apă — acolo n'oiu mai plânge, că am plânsù destulù.

Moșu Pantilimonu șede colu pe o laviță și își înfășura călți pe lângă țevă pipei, și asculta. Numai cându și cându îlù audiai: hm.

Copila era desmerdată și mädărită. Le era dragă la cei din casă, că era singurâ la părinti; și o desmerdau alții toți, că era frumoșă.

Iar' unchiașului și mătușii li era dragă preste mësura.

Și ea șcia că li-e dragă. Câte petele îi cumperasê mëtusa? Ea-i dăduse salba cea cu talerî de pe fundulù lăđii de cându fusesê fată. Și cându era Nița mică, câte jocărei i mai făcea. Colu pe la Crăciunù cându vinia nepoțica la mătușă, totù-dê-una avea mătușă câte ceva pentru ea, mai câte o jocăreie, mai câte unù mërù frumosu, și tôte erau a nepoțicei.

Și era încređută fetița și desmerdată.

Se te-arunci tu în apă — o draga mamei o mângăia bêtrâna.

— Și apoi pentru-ce se te arun... a apă? Én' spunemî tu mie.

— Pentru-că în lumea asta mi-e prea rêu — suspină fetița.

Copila mică, dar' vorbele mari.

— Ți-e, rêu! O draga mătușii. — Și apoi pentru-ce ți ție rêu în lumea asta?

Copila făcù din umêrù, ôre-cum dêrză și mädărită.

Io nu vrêu se mă mărîtù.

— Se te măriți?

— Mie nu-mi trebuescù boii lui, nici boii nici elù. La mine se nu vină, că oiù fugi de-acasă. — Și atâta oiù fugi mătușă, până-oiù mori, Că mie nu mi-e dragù, și nu mi-a fi dragù se mai aibă doispredece boi.

(Va urma.)

V. R. Buticescu.

DOMINECA.

— Schiță. —

Însămnețata unei sărbători se poate găsi numai la familie, unde religia purcesă din inimă n'a prinsu a fi înveninată de acelui liberalism modern, care innecă și sugrumă ori ce credință.

Avuții și sburdații au »Dominecă« în fie-care și — séu nici cându. Traiul lor e neschimbat; ajunul nu are pregătiri, iar' sărbătorea nu le dă odihnă. Vięta li-e sărbare neîntreruptă — ori monotoniă continuă. Ne ostenind în muncă, nici nu se bucură de repaus. Preséra nu-i îndemnă a reintra în sine, făcându socotéla despre bunul și rēul ce i-a stăpănit — iar' clopotele Dominecei trecu prin auđul lor fără a deșcepta acea sufletească împăcare, cu care săruți ceriū . . . pământu; frate și dușmanu.

Gândirea lor rotéză pre lângă ori-ce, nu însé pre lângă credința ce isvorește pietate, dragoste și înțelegere omenescă. Ca sclavi ai plăcerilor își ridu de cele sfinte — rămânendu reci și serbediți în fața familiei și a societății.

Acestu rēu aflându imitatori au inficiatu și acelu stratu de ómeni, care muncind cu neguțătoria, industria și plugăritul își îplineau dătorințele, așceptându sărbătorea spre a da Domnului ce e a Domnului.

Cātu doru aveau de aceste Domineci, cum se mângăiau în ele de restriștele avute și cum se întăre nouă nadejdi?

De binecuvântarea unui césu, în care odihnește condeilul, barda și sapa — iar' tu reasumându pătăniile unei săptămăni, închii șirul dălelor ca unu episod din vięta.

Domineca e điva în pacea căreia ne aducem aminte de totu ce iubim, séu învrednicim cu interesul nostru. Ce linișce ni sa selășluit în sufletu, și cum compătimim pre acei nenorociți, cari smęcindu-se ticăloșește astăzi li-e ca ieri, mâne ca . . . astăzi.

Cine a urmăritu frigurosa patimă a cășcigului, va recunoște, că o Dominecă pierdută, e pentru veci pierdută. — O poți jertfi unei trebii grabnice, însé a o readuce nu poți. Te poți culca și în améđulu mare, cine te oprește? — Dar' vai! lipsitu ești de odihna nopții și de acea serină deceptare ce-ți arată zorile, cu-o prevestire de bucuriă.

A trăi nu e sinonim cu a sburda; a trăi e a lupta. Măhniți urmăm une-orii scăpatatul sorerui, câte o lacrimă ni se rupe fără vreme — și totuși în faptul demineții, sufletul ni-e îmbogățit de curagilul: a lupta mai departe.

Precum urméză điva după nópte, așa urméză Domineca după muncile săptămănei. E bine se-o petrecem deosebit de obicinuințele celorlalte dăle. — Sărbătorește din lăuntru și dinafară, se nu uităm că chiar' odihnindu putem severși fapte nobile și fericitoare.

Suntu ani la mijlocu, de cându mi sa întâpăritu icóna unei Domineci petrecute la satu, la ómeni fără cultură modernă — dar' în virtutea moravurilor, ce har! ceriului mai întâlnim la poporul din opincă.

O săptămăna de lucru se încheiasă — prin nișce zori luminose se ivi điva închinată lui D.-đeu.

— Ieri séră sa întorsu tatălui familiei cu plugul, — arasé tóte locurile. Luni va eși cu sémęta, preste care poterea sfântă va revérse darul séu.

Înr'aste mama scuturasé pravul de pe păreți, véruí vatra, șcersé icónele și ferestrele. N'a uitatu așternutele și pânzăturile curate. Apoi eșind în tindă a scosu pânea din cuptoriu — cum adecă se cuvine în o sâmbetă. Pânea era négră, dar' bine frământată și cóptă încatu își gádălea apetitul prin aburul ce esala.

În grajdu sa curățitu, nutrețulu sa pusu cu grijă — curtea era măturată și diferitele acărături pusé la locul lor.

Ochilul mamei a căutat de tóte. De animalele trăgătore, de hoave, de mulsul vacilor — apoi a întreatu cum sa aratu, și ni-a poftitu la cină.

După frugala mănecare, a scaldatu copilașii. — A mai cășcigatu pe vatră lemnele de focu, ca astăzi se pună numai o așchiă aprinsă sub ele — Mai la urmă a scosu schimburile de sărbătore — cămeșile cu finari, și peptarele noue. Apoi fiindu și târđiu sa culcatu c'unu: Dómne ajutá! rostitu din inimă.

Cu tóte ostenelele de ieri — toți cei mai mari au mănecat la beserică, căci nu îndesertu e Dominecă!

Sórele încă sărbătorește, prin mândre și luminoșe luciri. Porumbii sbóra gurluind de-asupra capetelor noastre, cocoșii cantă, Bălanu sa lungitu ascuțendu-și urechile — iar' mâta se întinde preste pragu, sémnu că vinu óspeți.

Cātu dai cu ochii, e măturatu inaintea caselor, fete cu cânăți pline dau binețe așceptându în locu trecerea persónelor mai de vérstă, căci rușinosă e mojicia acelu, care le calcă drumul.

Senine suntu fețele tuturor — senină și a tatălui ce găsește oręnda unei mese cu bucate, cum adecă le-a datu bunul D.-đeu. Rēdicându-se masa, cetește în vechia bibliă — noi ascultăm, iar' bunica ascultă așa, încatu bętrăni ei ochi plutesc în lacrimi.

A-bună-sémă se gândește la vremuri trecute, cându casa era mai plină de ómeni, și masa mai plină de tăiere. Chipurile iubiților i-se rēdică în aducerea aminte și ori unde sunt ei în depărtare, ori afund sub gliele verđi — ea vede în acestu sărbătoreșcu césu, pe toți în jurul ei.

Auđindu-se clopotele — mici și mari, tineri și bętrăni în pași solemnii plęcă la »slujba mare«.

Preotul e cu pērul ca zăpada — din timpulu cându se socotea de mare pecatū, a face

SÓRTEA VĒDUVEI.

(Ur-nare)

Domineca »clacă« spre a-și căra paie, lemne, ori însuși cucuruzul. Elu e ăntăiulu ce așceptă și simte sufletesca îndestulare vedëndu că nu îndesertu au sunatü clopotele.

Din altariü vestesce elu cuvëntulü lui D.-dëu și adevërata evlavïa i tremurã glasulü. Poporulü și plęcã capulü — școlariü cãntã conduși fiindü de unü învëtëtorü conșciutü de sublimitatea chiãmărei sale.

— Mulți au eșitü din sfântulü locașiu, întăriți de puterea religiei!

Dupã amedï cercetarãmü honoratoriü, dela ei plecãndü spre »jocü.«

În unü cercü supraveghiatü de subalternii primăriei, se învërteau fete și flăcãi răpiți de veselia tinereței. Și unii și alții avëndü figurï sãnëtöse — cei dreptü ele sub nebuna zugrãvire n'au acea naturalã expresiã, firësca podóbã a fetelorü frumöse ori nefrumöse. Ce te împacã de asta uritã greșalã, e grația mișcării și sprintenia corpului.

Curăția vestmintelorü, e esemplarã. Cãmașa, pólele suntü albe ca flórea; broderia lorü întrece broderiele domnișórelorü de prin pensionate. Desemnele suntü artistice, iar' combinarea colorilorü de gustü rarü. Ce ar' trebui delaturatü e »aurulü«. Unü pãgubașü risipü de bani, în vremurile nóstre, cândü biéta omenime abia mai șcie cum se încurce cu ale traiului.

Înt'aceste veselia e neintreruptã. Flăcãii nu se cruță — învederatü cã jocã din plăcerea jocului și nu din alte interese asounse. Chiotescü câte una, încätü te miri cã nu prindü focü și bêtãniü. O smëntã pre la noi fü, cã vechia nóstrã »horã« se dasè uitarei. Acum și în privința asta întimpinï bucurii. Cei ce-o șciurã, o respãndirã printre țeranï convinși fiindü cã aici vorü țenea-o mai în cinste ca acolo, unde în programele balurilorü de elitã, gãseșci ori-ce, numai jocuri străbune nu.

Întorși dela asta desfãtãtore privelișce, luarãmü câte-o înghițiturã de lapte din mulsóre — apoi suindü în trãsurã plecarãmü spre zidurile orașului nostru.

Séra era admirabilã. Pe ceriulü vënëtü luna plinã, pe bóre doina unui fluerü era uniculü sunetü în astã mărëtã tăcere. — Tăceam și noi și fie-care pierdutü în gândurile sale.

Gregoriu Alecsandrescu dice: »o ãi bunã fericitã, e o parte din vecie« — resimțëndü acestü adevëru, prin sufletele nóstre trecurã suvenirï multe, lângã ele cu dreptü cuvëntü am adausü și astã »Dominecã.«

Emilia Lungu-Puhallo.

Ómenii cunosceau fãrã indoielã familia cocónei Tãpãlãgescu, dar' se indoiiau de ceea ce țene cocóna Tãpãlãgescu ca fiindü sigurü. Cândü auđia coconü Tãpãlãgescu ceea ce se întempla adeseori, povesti ca cęsta din urmã, era pe aci se se facã și elu revoluționariü, indeosebi încätü privia țenuta înãscutã a familiei soçiei sale. Cândü era bine dispusü îi venia par'cã se întrebe: »De ce lipsesce acestü norocü din nașcere celor'alãți urmași din familia soçiei?«

Ce-i folosia bietului Tãpãlãgescu iubirea lui de pace! Cândü tăcea ca se nu mai sporescã vorba, cocóna era nemulțumitã de gândurile ce credea cã trecü prin creeriü lui Tãpãlãgescu. Ea era sigurã cã moșiculü ei bãrbatü nu crede cã stau lucrurile tocmai ast'feliü. Coconü Tãpãlãgescu va fi gânditü și elü cã n'o fi tocmai precum crede femeia lui. Dar' tăcere! de dragulü bunei pãci!

La ast'feliü de plimbãri se întempla însè și dinpotrivã. Dlü Tãpãlãgescu era dintre ómenii care saluta femeile cu multã stimã. O ast'feliü de salutare era pentru cocóna Tãpãlãgescu dovadã cã bãrbatulü dënsei nu e destulü de casnicü. Sè mai întemplay și alte nenoroçieri: dlü Tãpãlãgescu nu era totü de-una dispusü a rëspunde cu multã reverință la tóte salutãrile ce le primia femeia sa; ba uneori era convinsü cã femeia sa rëspunde la salutãri ce nu o priviau pe ea.

Sè întempla fórte adese-ori cã vre-unü omü de afaceri țenea calea dreptü spre camera de scrisü a dlui Tãpãlãgescu și avëndü grabã nu observa pe cocóna Tãpãlãgescu, nu lua séma cã e în ușa dealãtura. Cocóna X. era cam rece, dlü Y. se mãrginea de câtã va vreme numai la formele convenționale — și cocóna Tãpãlãgescu era sigurã cã nu dinsa pórtã vina la acęsta rëcire a relațiunilorü.

»N'ai observatü« — dicea cocóna Tãpãlãgescu — »cum a trecutü dlü Pãtlãgescu fãrã a ne saluta. Sè întęlege; cândü sunteți șenguri vë stringeți la întâlnire mãnile, vë sfãtuiți unde și cum se petreceți séra, povestiți picanterile dela birtü. De e și femeia de față, bunulü prietenü fuge fãrã a o învrednici de unü complimentü. Șcii de ce acęstã desconsiderare?! Scii Tãpãlãgescule!«

— »Nu; credë-mi cã nu potü șci.«

— »Așa?! Nu scii?! Sè-ți spunü așadarã eu. E lucru ușorü de ghicitü; unü scandalü generalü: Voi însivè nu vë stimați soçiile. Sunteți obicinuiti a vë plãnge înpotriva lorü. Fie-care alü treilea cuvëntü, cândü sunteți voi de voi e: »sita rea« de-acasã, »crucea lui Christosü,« — așa ne numiți. Scandalü! Da; soçia care se trudesce acasã câtü e ãiulica de mare, vóuè vè e unü spinü. Dorere! dar'

e așa și n'aveți să vă coregeți. Ast'feliu nu mă prinde mirare că Pătlăgescu, căruia îi spui că sîntu o »grozăvenie,« o »sîtă rea,« o »cruce a lui Christos,« — nu mă miru că trece fără a mă crede vrednică de-o salutare.»

— »Dar' dragă, iartă-mă să-ți spun că Pătlăgescu va fi avut grabă și gânduri și ast'feliu nu ne-a observat; elu privia în altă parte...«

— »Aha! era cu ochii acolo unde ai obiceiul a privi atîtu de bucuros și tu; la prăvălia de-a-lătura, în care o femeia cum se cade nice nu pôte intra, căci fetele de prăvălie stau ziua întregă în ușă pentru a privi la bărbați, pentru a le suride; scandalu! — aci cumperi și tu cele ce-ți trebuie și de nu-ți trebuie.«

— »Eu nu cumpăr de acolo nimic; tu sci că nu am tîmpu de a face însumi cumpărăturile.«

— »Cu acêta vrei să-mi dîci Tăpălăgescule, că eu am tîmpu de a perde ziua cu cumpărături prin prăvălii? De câte-ori cască gura vorbesci numai a răutate.«

— »Fii pe pace, puiule; mă crede, n'am cugetat la tine.«

»Te cred. În sfîrșitu ai spus și tu unu adevăr. Ce să mai și cugeți la mine; îți lipsesc tîmpul.«

Cocóna Tăpălăgescu nu era dintre femeile alt-cum rare, care se opresc după-ce au pornit și și-au vîrsat veninul.

— »Cred!«, continuă ea, »că n'am luat sîma cumu te joci cu lanțulu dela ciasornic; fii liniștit; nu mai ai multe clipite de suferință; încurîndu vei scăpa de tortură. Sîntu trei ore și — — — privește! la ușa biroului te adastă câți-va prieteni intimi. În societatea acestora vei fi vorbărețu, în vreme-ce cu soția ta ești tăcut și plictisit. Nu-mi rămîne decăt să mă împac cu gândulu că am să rămân singură pătîmindu mai departe. M'am obicinuit cu atâte suferințe — fie voia lui D. dîeu!«

— »Ție-ți e indiferent« adausă ea, dacă suferă ori e bine soția ta, dacă lumea o privește cu disprețu. Tu urmezi înainte cu distracțiile tale și pușin te împörtă nenorocita ta femeia și bieții copilași. Înainte numai! Sfîrșitul nu te nelinișcesce.

Bietul Tăpălăgescu n'a mai sciut ce să răspundă; a încetat năcasul. Dar' era apröpe pe sfîrșite și proverbiala lui răbdare.

— »Te rog« — îndrăzni dînsul a întreba după-ce se linișcise »spune-mi ce viêtă ducă?«

Apoi continuă încuragiatu de isbînda acestui început și urmă:

— »Nu muncesc cîtu e sêptemâna de lungă și abia odată în șapte zile imi permitu o mică distracție numită de tine »desfătare.« Odată pe sêptemână intru în birtu și trecu două-trei ciasuri în chipul celu mai cinstit. Te rog dragă nu exagera; eu îți dau voia să-ți stringi sociatati cîtu de numêroșe și îți îngăduesc ori-ce distracție.«

„Amicul Familiei.“ Anul XIV. — 1890. Nr. 7.

A sosit clipita în care dna Tăpălăgescu avea obiceiul a-și arăta desêvîrșita ei mărime. Își mușcă buzêle, contrasă mușchii feței a supărare, dădu din capu semne de legitimă indignație și-și începü dictia:

— »Aceste împutări, aceste grobianități, ast'feliu de maltratări am să suferu dela tine în mijlocul stradei. Va să dîcă, eu nu-ți permitu nimic; eu nu lucrez, nu muncescu nimic cîtu e ziua de mare; eu sîntu o rea gospodăresă, o miserabilă mumă! — și aceste mi-le spui pe stradă?! Dar' slavă Domnului! că sîntu o femeia cu multu mai bine educată decăt să-ți răspund și eu așa de mojicesce. Rășine! — Fie însă și ast'feliu; urmêză înainte pe calea apucată, lasă-mă să vedu de afacerile mele casnice. Sfîrșitul ilu vomu vedé. Ești lipsit Tăpălăgescule de ori ce sêmțemîntu nobil; n'ai nici ideă de sila ce trebuie să-mi facu însa-mi pentru a te poté privi cu față senină, pentru a încungiura scandalulu și mai vîrtosu pentru a-lu ascunde dinaintea lumii ce trece pe stradă. Inima mi se stringe de durere! Tu nu înțelegi, nu sêmți, n'ai pricepere decăt pentru plăcerile tale, pentru birou, unde găsești pe numêroșii tîi prieteni și apoi — la birtu! în vreme ce eu — «

O clipită cucóna Tăpălăgescu a aflatu de cuviință a tăce pentru a masca o dorere adêncă și apoi, după-ce suspină lungu nenorocita continuă — »în vreme-ce eu, pentru cîntea căsii sîntu nevoită de a face acasă o față veselă chiar și atunci lacrimi de dorere mă podidesc.«

Sub »cîntea căsii,« dna Tăpălăgescu înțelese serata ce proiectase pentru astă sêră, la care invitasă pe tôte prietenele sale tinere și mai vrîstnice.

— »Eu mergu în birou« — fû răspunsulu dlui Tăpălăgescu — ca să-mi terminu lucrările de dî, ca să-mi facu datoria, iar' nu pentru a întalni pe prieteni și a trece vremea cu palavre; dela birou obicinuesc a veni acasă pentru a-mi vedé și îmbrățișa copii, după aceste plecú mai târziu la birtu, da, așa am să facu și astăzi și mai vîrtosu astăzi cându e ziua obicinuită a clubului intimu...«

Fiindu apröpe de intrare în locuința ce aveau, dl Tăpălăgescu dîsă soției lui »la revedere!« si fără a mai așcepta răspunsulu ei, să îndreptă spre birou, căci cu cêrta alt-cumu obicinuită, tîmpulu înaintasă peste ora reglementară, iar' dînsul țenea ca să fie numai pildă de exactitate ca șefu ce era, da să vină la slujbă chiar' înainte cu unu sfertu de ciasu și să iasă în urmă cu o jumătate de oră.

(Va urma.)

DIN VIÉȚA DE BUCUREȘCI.

Binefacerea și recunoștința. — O piesă condamnată. — Mulți chemați, puțini aleși. — Greva brutarilor. — Scumpi oboli! — Legi defectuoase.

Marele scriitorii rusi Turghenef, într'una din admirabilele sale poezii în prosă, ne arată, cu multă dreptate, binefacerea și recunoștința întâlnindu-se și făcându pentru prima-ora cunoștință la un bal pe care Domneșcu la dat odinioară în onoarea tuturor virtuților. Pe pământ nu sau întâlnit și nu se vor întâlni nici-odată!

Anul acesta se vor împlini șese ani de la încetarea din viață a lui Davila, și încă nu sa potut strînge fondul trebuitoriu pentru ridicarea unui monumentu acestui mare filantrop și filoromân, după hotărîrea ce se luase a doua zi după morțea lui. De ce noi, cari imitam în tote pe străini, și cu deosebire pe Francezi, nu imitam în asemeni ocaziuni dărnicia acestora? Știi pote că mai dăunădi episcopul Verdunului, tînendu o predică la Paris, în beserica Madelenei, în folosul ridicării unui monumentu colosalu Joanei d' Arc, feciôra de la Orleans, și făcundu după acea o colectă, a strînsu pe locu nu mai puținu de 50.000 de franci (lei)!

Vineri, la ²⁹/₁₄ Februariu, comitetul organizatoriu pentru ridicarea statuei lui Davila, a datu, spre acestu scopu, un bal în sala Băilor Eforiei, la care celu puținu fecele medicale și farmaceutice — pentru învătămîntul cărona elu a lucratu atatu de multu — n'au lipsitu. Nu credem însu că cu venitul acestui balu se se fi complectatu încă suma necesară, cu tote că balurile nostre produc sume destul de respectabile. O! suntem departe, în aceta privință de modestele sume pe cari le vedem relatate ca incurse, cu ocazia unui balu, în casa vre-unei societăți de pe acolo! Aci nu mai e vorba de 50 sau 100 de floreni, ci de mai multe mi de franci. E destul se Vă spunu, pentru ca se Vă poteți face o idee despre aceta, că la balul societății Funcționarilor publici, ce sa datu la ^{29 Ian.}/_{10 Febr.} în sala Teatrului Naționalu, sa incassatu 14.634 lei și 10 bani, și încă nu este una din rețetele cele mai strălucite!

* * *

În sfîrșitu, după patru luni de excursiuni prin repertoriile teatrelor străine, alu căroru bilanțu este o localizare după Moser: »Femeile nostre» și o operetă: »Zigeuner-Baron», tradusă printr'unu non-neus, Teatrul Naționalu ne-a datu sâmbătă (¹/₁₅ Februariu) o a doua piesă originală: »Năpasta» (?) a dlui Caragiali. Aceta piesă, — după cum o numia afișul, — gen bastard, ce n'are destulă sare spre a fi o comedie, nici destul piperiu spre a fi o dramă, a fostu o adevărată năpaste și pentru actori și pentru spectatori. De-almintrelea

Je n'ai fait que passer, elle n'y était plus!) Deci fiasculu a fostu desevêrșitu, singurul care a aplaudat fiindu d. Gion — »Triumfătorul» cum l'a zugrăvit poetul Vlahuță în vigoșoșu-i schiță, a cărei paternitate denaturatul părinte și-a renegatu-o — și era cel mai mândru dintre copii sei! — în »Timpul», chiar a doua zi după ce a vedit lumina în »Adevêrul».

De-alt'felu ne așceptam la aceta cadere, chiar de la publicarea ei în »Convorbirile literare.» — »Nu e nevoe, — dice simpaticul directoru alu »Revistei literare,» care de cãta timpu ia »odată pe sêptemână» pēna de cronicariu, — se vedu »Năpasta» reprezentată, ca se te convingi că e desbrăcată de regulele scēnice, că motivele pe cari se rașimă intriga sunt false și nejustificate, că caracterul personagelor nu concordă cu locul unde sunt expuse, nici cu adevêrata lor stare psihică, în fine că în totul piesa e mai multu o novelă fantastă, de cãtu o lucrare dramatică basată pe realitate sau chiar pe posibilitate. Nu e nevoe dicu, se vedu piesa reprezentată, pentru ca tocmai atunci s'o judeci și s'o condamni; e destul se o ceteșci, . . . și-ți poti face despre dēnsa cea mai justă părere.»

Adăogați la aceta — spre a înțelegu totă miseria căderei — și desavantașul genului firescu alu autorului. Caragiali scriitoriu de drame, e totu atatu de neînchipuitu ca unu clown tragedianu; ca Augustu-celu-Proștu alu Circului Sidoli făcundu pe omul de spirit. Chiar dacă ar reușu vre-odată se scrie o dramă bună — cea ce nu e de locu casul de astă-dată — totuși va cădea, căci publicul nu va vedea înainte-i decatu pe scriitoriu »Noptei furtunose» sau alu »Scrisorei pierdute.» Plânsul lui ne va face se ne strîmbam de risu ca plânsul lui Vasilache, Polișinelu²⁾ nostru. Trebuia se-i fie de ajunsu atatu și a nu se mai aventura pe unu tēremu care nu se mulțumeșce cu tipuri prinse cu superficialitate, ci cu caractere profundu ștudiate.

De-alt'felu la succesul moralu manifestatu de curieristul »Românului,» nu trebuie se uitam a adăoga și pe celu material manifestatu de librariul Haiman, care — se fi judecatu elu ore mai bine valoera scrierei? — a cumpēratu dreptul de tipărire cu 10 arginți, pe cari Caragiali a declarat că-i va încadra într'o ramă de aur. Venitul piesei nu ne permite se credem că-și va potea îndeplini aceta făgăduială solemnă.

* * *

Marti (¹/₁₈ Febr.) a avutu locu multu așceptatul balu alu Curtii, amănatu la 1 Ianuarie din cauza doliului ce Curtea noastră a trebuit se ia în urma

1) Dôr' am trecut. nu mai era!

2) Unul din tipurile cele mai faimose ale teatrelor populare italiene și franceze. care odinioară a făcutu furori în spectaculele bălciurilor, și care, după ce a strălucit cãtu în pantomimă, face astadi desfătarea copiilor în barațele de păpuși; elu are o cocșă în peptu și alta în spate. N. Auct.

morței împărătesei Augusta. Lume destulă, cu totă hotărîrea ce se luase de a se restrînge numărul invitațiilor la minimum, așa că mulți chiar' dintre cei poftiți la 1 Ianuarî și prin urmare în dreptu a se așcepta să fie poftiți din nou, au fostu lăsați pe dinafară. Creștinesculu adagio: mulți chiamați, pușini aleși, trebuie sê recunoșcemu că n'avea locu sê fie aplicatû de astă-dată, țenendû seamă de cheltuelile destulu de însēmuate ce unu asemenea balu necesită și pe cari cei din urmă le făcuse odată — avendû siguranța că nu le voru face înzadarû. Și iată o mulțime de nemulțamiți, cându sar' fi potutu ușorû multămi totă lumea, menținându-se pentru primulû balu tôte invitațiunile făcute pentru Anulû nou și dându-sê, ca în toți anii, unû alû doilea balu cu caracteru mai intimû. Atătû mai rău că nu sa urmatû așa! Nu dóră că Curtea ar' fi amenințată de vre-unu procesu de daune-interese. . . Mai pușinû practici, la noi ômenii sê mulțamescû a-și întôrce simpatiele — cum nu strălucimû tocmai prin statornicia sênțemintelorû — într'altă parte, ceea ce e cu atătû mai rău într'unû tēmpu de propagandă antidinastică ca acēsta, în care ideia unei republice preconisată de »Adevêrulû«, în urma nepopularității candidaturii pământene ce sustēnea, s'a intrupatû încă în două reviste: »Republica română«, ce apare odată pe lună și »Lanternă«, ce va lumina numai Domninea; — și în care cei interesăți nu voru hesita de sigurû sê exploateze tôte rēsēmēmentele, chiar' și pe ale cocônelorû ale căroră toalete splendide, pregătite pentru balulû curței, au rēmasu atērnate în cuiu.

Și sê nu uitămû că rēsēmēmentele acestea suntu cele mai adēnci și mai primejdiose. . . Conspiratorulû Stroici scia ce dîce, vorbindû de atragerea dōmnei Roxandra în complotulû urzitû contra lui Lăpușneanû:

Femeile suntu slabe, dar' suntu și tari cându voru.

Ș'apoi tu scii c'adesea unelța-ți de lucrare, Cu câtû va fi mai slabă, cu atâta e mai tare.¹⁾

* * *

Pre vremea acēsta de »influență«... generală, nici teatrulû nu potea scăpa neatinsû. Nu vê temeți: acumû nu mai e vorba de »Năpasta« lui Caragiăli, ci de »Influența« lui Millo. Vechiulû nostru artistû care, cu tôte bētrânețele, își mai arată încă din cândû în cândû pe scenă corpul scundû, slăbitû și tremurândû, ne-a datû Mercuri (^{7/13} Febr.) pe scena Băilorû Eforiei nōua-i comedie de actualitate, în care face sintesa totororû influențelorû: a amorului, a geloziei, a politiceii, a grandomaniei, a banilorû, a hoției, ș. a., ce bântue societatea, — afară de-aceea a grevelorû, care e mai gravă, cu deosebire cândû e vorba de »pânea noastră cea de tôte dîlele.«

Pân'acum Românulû dîcea — de vomû crede pe d. Jonû Ghica — că după o mortalitate mare

sê estinesce pânea. De acum înainte va trebui sê ne schimbămû vorba, căci cu tôte că influența a lăsatû destule goluri, pânea s'a scumpitû. Acēsta pôte din cauza altui golû: acela lăsatû în buzunarele brutarilorû de cheltuelile cocônelorû lorû, cându cu Expositiă dela Paris la care au fostu, sau cu toaletele pentru balulû Curței la care n'au fostu. Și pentru că autoritatea i-a obligatû sê între în legalitate, toți »bulgăroii cu cēfa grōsă și grecoteii cu nasû subțire«, cari exercită la noi meseria de brutari și, speculândû în modû infamû cu stomachulû cetățenilorû, devinû în câțiva anî milionari, s'au pusû în grevă, ne mai vrēndû sê scōtă pâne. Inchipuiți-ve pe Bucurescenii așceptândû la gări, lihniți de fōme, — ceea ce s'ar' fi potutu întēmpla, — pânea din orașele învecinate!

Chestiunea fiindû într'adevêrû »vitală«, — fără jocu de cuvinte, — merită sê insistămû pușinû asupra-i, reeșindû din cele ce voru urma odată mai multû că nu totû ce vedemû la străini sê potriveșce la noi. Era obiceiulû ca pânea sê se vëndă în greutăți fixe de una sau jumētate oca.¹⁾ Ba odiniōră și era fōrte bine! — cândû negustoriulû sê prindea cu »ocaua mica« sê întindea la pământû și i-sê trăgea o sută de nuele la tălpi, sau era țentuitû de ureche la unû stălpû în mijloculû târgului; iar' mai de curēndû — de cândû pravilele sau schimbatû în codici — sê dă judecāței și pânea i-sê confiscă împărțindu-sê sêracilorû. Nu e multû de cândû sute de familii sêrace își aveau pânea de tôte dîlele asigurată, mulțamită setei de câșcigû fraudulosû a brutarilorû. Fireșce, acēsta nu le convenia de locu și... schimbarea domnilorû bucuria... tâlharilorû. Acum doi anî, cu unû nou primariû sê decretă și unû nou regulamentû. E caracteristicû că prima mēsură a noilorû părinți ai orașului a fostu de-a da deplină libertate brutarilorû sê ne jefuēscă în bună voie, acordându-li-sê favōrea sê vëndă pânea cu cântarulû, pentru cuvēntulû că așa e și în străinătate.... Ce sê întēmplă însê? Nefindû în tradițiile nōstre de-a sê face pânea de doi coți de lungă, ca sê poți tăia câtû îți place sau îți trebuie, și nefixându-se nici quantumulû unității de mēsură și de prețiu, brutarii începură a scōte pânea numai de 600—700 grame, vëndēndu-o totû cu prețulu ce sê lua mai'nainte pentru unû kilogram. Și nici unû mijlocû de-a constata sau împedeca fraudă! Ast'feljû, în locû de-a sê îngrijî de interesele obșteii, bunii părinți ai comunei au sancționatû spoliatiă a vre-o 230,000 de cetățeni, din cari mai multû de trei părți Români și câșcigându-și cu greu banulû pânei de tôte dîlele, în profitulû a câte-va decimi de brutari avidi și venetici! Iată ce va sê dîcă a imita orbesce pe străini și a nu țenē sēmă de obiceiulû pământului!

Cu acēstă ocaziune unû confrate face socotēla că într'unû anû și jumētate -- de cândû durēză jafulû acesta — punēndû numai câte jumē-

¹⁾ »Lăpușneanû,« tragedie de Iuliu J. Roșca.

¹⁾ Mēsură de greutate valorândû 1260 grame.

tate kilogramă și zece bani de omă — ceea ce e de trei ori mai puțin de adevăr — poporația Capitalei a fost frustrată primind numai 300 în loc de 500 grame de pâine — cu 5.500.000 lei, din 12.581.000 ce a versat în pungile brutarilor!

Câtă dreptate a avut un concesionariu francez să răspundă când un fabricant român — d. Mandrea — indignat de concurența ce acela i-a făcut la licitația pentru harnașamentele artileriei noastre — ce-a făcut și obiectul unei interpelări în Cameră — la amenințată că, chiar' păgubindu, îl va concura și el în Franța:

— D-ta uiți că ministrii noștri sunt Francez!

Pentru Domneștiu, când vom putea dice în sfârșit că toți cărmuitorii noștri sunt Români!

* * *

O grevă pe care am aplauda-o din totă inima, ar' fi cea pe care amatorii de joc ar' trebui se-o facă în contra balurilor unde sunt nenorociți să plătescă îndoitu și de două ori dreptul de a petrece. E vorba de balul societății »Obolul«, — lumea dice »Oborul«, pôte din cauza asemănării îmulzei mușterilor. Acesta societate aristocratică de binefacere — din ale cărei binefaceri însă nu cunoșcem nici una — și-a făcut unu renume în aristocrație prin cotilionul cu care închee seria danțurilor. Cealaltă lume are năvită de-a alerga cu sacul la perulă laudată. Și numai după-ce plătesc biletul de intrare zece lei — scump obolul, când te gândesc că această monedă a Grecilor nu valora decât 15 bani, și că la toate celelalte baluri se plătesc numai cinci lei! vede că s'a păcălit, căci pentru a avea drept să ia parte la cotilion trebuie să mai dea un obol de zece lei, acesta sub pretextul a să acoperi costul cadourilor ce se ofere doamnelor în cursul jocului... Prea bine! Dar' atunci de ce aceste daruri nu sunt nici-odată de ajuns pentru toți și numai o parte neînsemnată — întimii casei — capătă obiectele mai de valoare, cari de altminte se plătesc, și încă cu prisosință, din banii tuturor!

Fiind ast'fel, de ce se mai cerșese obolul așa de prețios al celor urziți să rămână moștuzi, dacă nu pentru pofta de-a realiza beneficii îndecite? Acesta sémână grozavă cu specula brutarilor, cari își ia bani pentru ceea ce nu-ți dă, și asemenea fapte sunt cu atât mai de regretat că contribuesc a să pierde tradiția că »boeria e darnică.« Și dacă nu-i pretindem să fie darnică, dară-i cerem să nu ia nici șapte piei de pe-o oie.

O dovadă mai multă am avut la balul ce s'a dat Sâmbătă (10/22 Febr.). După mărturia unui amic — aflat în secretul țărilor — se cumpărasă daruri pentru 150 de parchi. S'au vândut bilete de cotilion la preste 250. Iată dar' 100 cari au plătit a două oră — și destul

de scump! numai dreptul de a juca, căci până la miezul nopții, după care începe cotilionul, e atâta îmulzela în sală, în cât e cu neputință să te miști, necum să te mai învertești? De aceea și cei mai mulți din adoratorii Terpsichorei vin la bal după miezul nopții.

Așa s'a întemplat în sera aceea când fiind și balul societății comercianților »Providința«, la Teatrul Național, mulți și-au petrecut prima parte de seră aci, trecându apoi, la ora cotilionului, dincolo și facându ast'fel cortegiul regelui.

Și pentru-că veni vorba de »Providința«, nu ne putem opri de-a observa dacă e ceva providențială că din fondul colosal de care această societate dispune și care a crescut cu încă 15.000 lei, venitul net al balului de Sâmbătă seră, n'a fost nevoie a să distribu în anul trecut pentru ajutoare de cât 3000 de lei, pe când pentru administrația societății s'au cheltuit 5.000 lei. Ori acei cari au mai multă nevoie de ajutoriu sunt tocmai acei cari compun această administrație?

* * *

15/27 Februarie e data închiderii sesiunii ordinare a corpurilor noastre legiuitoare, care se deschide la 15 Novembre. Nu-mi aducă aminte însă, de când nu bucurăm de binefacerea regimului parlamentar, că aceste trei luni se fi fost vre-odată de-ajuns, căci de obicei de-abia se pôte termina pân' la Crăciun discuția răspunsului la mesagiul tronului care, cu totă această muncă îndelungată și costisitoare, nu e în urmă decât o simplă parafrasă banală a acestuia.

Ca întotdeauna sesiunea s'a prelungit și estimp, ceea ce găsim de prisos, mai ales acum, în urma mărturisirii unui mădulariu important al cabinetului. E vorba de interpelarea adresată guvernului în senat, dacă are de gând să facă a să promulga și aplica legea pentru stăvilirea cumulului — o plagă care la noi apasă mai mult decât ori unde aiurea — la care ministrul a răspuns că de-ore-ce legea e defectuoasă, nu se pôte promulga.

Dacă dar' o lege discutată și votată de cameră, discutată din nou, amendată și votată de senat, venită din nou la cameră și în fine primită este atâtu de defectuoasă, că nu se pôte aplica, ce ne garantază că toate legile ce vor mai eși pe viitoriu din oficina acestor corpuri, nu vor fi totu așa de defectuoase, totu așa de inaplicabile?

Cu totă gravitatea cesiunii și cu toate că era vorba de principii, observația a rămas neobservată. Adevărul e că cumulul e atâtu de răspândit la noi și atâtu de infiltrat în moravurile noastre, în cât trebuie multă virtute ca să constrângă pe toți să rămână numai acolo unde legea — așa defectuoasă cum era — le da dreptul să rămână. Că apetiturile la noi sunt mari, cum recunoștea cu multă dreptate d. Carpă, s'a vedut și cu ocaziunea votării la cameră a unei moțiuni după care deputații slujbași — căci sunt

și de acestia — erau obligați să opteze între slujbă sau deputație.

La noi e putredă mărulă, nu-i chip de curățire!

Și vai! nu se sperăză nici simburii din el.

Potemă repeta, cu o ușoră variantă, cu autorul nemoritoriu al »marsiliezei« române.

Iată de ce credemă această prelungire de prisos, cu atât mai mult, că încă o lege de o importanță netăgăduită — a desființării taxei licențelor pe spirtose și înlocuirii cu o taxă pe decaltru — a fost respinsă pur și simplu, cu toată că apăra principiul cel mai sântu și drept: acela al impozitului proporțional. Și poate tocmai pentru acesta, căci cei bogați cu greu vor renunța la egalitatea birurilor, de și nici-odată cu capul nu s'ar învoi la egalitatea averilor!

Aproposito de spirtose și de decaltru, îmi aduce aminte o glumă pe care unu diaru din opoziție a publicat-o în pofida unui simpatic membru al municipalității noastre, șeful serviciului acciselor, poreclit cu numele acestei unități de măsură. Dl. Decaltru era la masă cu agenții săi. Să aduse o butilie de vin vechiu.

O, o, esclamară, bândă comeseni, e adevărată nectară!

Ce proști sunteți, replică Șeful, și încă sunteți agenți la accise.... Când e vorba de lichide, nu se dăce ectară ci ectolitru.

BCU Cluj / Central University of Cluj

A. C. ȘOR.

O demință pre delu.

*De pre deluri se redică
Negurile cătră ceru
Prin albastre infinituri
Să depertă și-apoi pieru.*

*Și rămână pleșuve deluri —
Fără iară fără flori,
Insă dulce luminate
De-aurora cea din dori.*

*Ast'feliu una câte una —
Din nădești ce am avutu
Printre lacrimi și suspine —
Eu pre tote le-am pierdut.*

*Și-am rămasu pustiu în sufletu
Fără nădești fără doru;
Dar păstrându adencu în pieptu-mi
Nesfârșitul meu amoru.*

Georgiu Simu.

• DIVERSE. •

Cronică. — Reuniunea femeilor române din Sibiū și-a ținutu în 9 I. tr. adunarea sa generală a XIX. — sub presiulă benemeritatiei ei prezintă dōmna Maria Cosma. Din raportul comitetului se pōte afla pe lângă zelulă, ee l'a dezvoltatū acēta reuniune dela esistența sa până astădă, și rezultatele îmbucurătoare, la cari ea a ajunsu. — După cetirea raportului prin dl. secretariū Dr. Oct. Russu, și după ce adunarea i-și exprimă condolența prin sculare pentru trei membrii rēpaușati, — la propunerea secret. reuniunii se alege o comisiune de 3 membri pentru censurarea rațiociniului pe anul 1889 în persoanele: d. șoreloru Elena Adamovici și Lucreția Popescu, și a dlui secretariū metropolitanu și ases. cons. Leontinu Simonescu, cari în decursul ședinței și raportară că acela se află în deplină regulă și propuseră ceea ce și primu de a da comitetului absolutoriu. — Impresiunea favorabilă, ce o făcu raportul comitetului, în care se oglindează întrēga activitate a reuniunii, dādū insă Ilustratiūi Sale părintelui archimandritu și vicariū archiepiscopescu Dr. Ilarionu Pușcariu ca se esprime mulțumită pentru zelulă, cu care acēta reuniune lucră pe terenul culturalu-naționalu și în specialu comitetului și d. nei prezidntă se i-se esprime mulțumită protocolară. Propunerea acēta a fostu întimpinată cu vii exclamări de »Să trăiască.« — Să puresē apoi la alegerea din nou a comitetului constătătoriu din 12 femei cu votu decisiv, și din 4 bărbați de încredere cu votu consultativ. Comisiunea scrutinătoare se constituē în persoanele d. lorū: Joanū Bădilă, jude regescu de tribunalu și Joanū Popu de Galați, avocatū; iar' alegerea se făcu conformu statutelorū prin votare secretă cu ședule, și au fostu alese în comitetu d. le: Maria Cosma, Elena Popescu, Ana Moga, Joana Bădilă, Sofia Simonescu, Alesandrina Russu, Valeria Popu Popescu, Ana Ghibu, Maria Candrea, Ana Frăncu, Elena Lucuța și Octavia Voileanu; iar' bărbați de încredere domni: George Barițiu președinte alu »Asociațiunei Transilvane,« membru alu Academiei române, Parteniu Cosma directoru alu institutului »Albina,« Preacuvioșia Sa dl. protosincelu Nicănoru Franteșu, Joanū Popescu, protopresbiteru și prof. sem.

Înainte, înainte numai cu D.-dēu!

Școlă specială de grădinăritu se proiecteză a se înființa în Budapesta. Acēta ar' fi cea de întâia școlă de acestu soiū în țeră.

Dl. Joanū P. Laslo profesorū gymnas. em., protopopulū Roșiei și parochulū Zlatnei a fostu denumit de parochū și archidiaconū alu Clușului. — Îi gratulămū din inimă!

Sore întreitū sa vādutū în dīlele trecute la San-Malo. Anume în jurul sōrelui care strălucia

în totă splendoră sau mai vechit alți doi sori benelumișii; totu atunci sa vedutu pe firmamentu și unu frumosu curcubeu multicoloru.

Damele boheme sau adresatu cătră guvernū și cătră reprezentanții dietali ai țerei cu o cerere subscrisă de 4310 inse pentru de-a se admite și damele la ascultarea ștudiilor universitare.

Exposiția medicinală internațională va se arangieze estu anu în Berlinu cu ocașiunea congresului medicalu internaționalu ce se va intruni acolo în 4 Augustu a. c. — Se voru espune totu soiulu de instrumente și utensiliă medicali, apoi alimente, materii chemice, preparate medicinale, arangiamente de sanatorii ș. a. din sfera medicală.

Bonele de cafeă au începutu a le imita în Germania, și fiindu-că suntu cu multu mai estine decâtu bonele de adevărată cafeă, ele se transpörtă în tôte părțile prin neguțători inconștiențioși și se vëndu în prețulu adevăratei cafeă. Chiar' pentru aceea poliția din Viena a începutu a urmări cu atențiune deosebită transporturile de cafeă care se aducū prin Germania.

Prețulu oilorū o se se urce, dacă dieta Franței va primi cererea comunității Parisului de-a reduce vama de importu a oilorū, — ceea ce se și sperază.

Contra beției a emisū o carte pastorală episcopulu de Limerick Dr. O'Dwyer. Sanția s'a condamnă aplicarea la beția a poporațiunei irlandeze și provocă preoțiunea să facă totu posibilulu pentru stērpirea acestui rēu. Deosebitu aspru judecă pomenile îndatinate a se face după morți, cari în cele mai multe casuri devinū adevărate orgii. Apoi încheiă constatându că singura cauză a sērăciei și miseriei irlandeze e patima beției. Dorere că tôte celea dīse de poporațiunea irlandesă se potrivescū și asupra poporului nostru românū!

Clubulu fetelorū de măritatū sa înființatū în Anglia. Membru la acestu clubū pōte fi ori-care fētă în vrēsta dela 17 până la 30 ani. Scopulu clubului e să scutescă fetele de aventurieri și eschrochi. Fie-care membru primesce o notiția în care suntū clasificați tinerii de însuratū după etate, avere și alte însușiri. Afară de acea clubulu pōrtă și o »listă nēgră«, în care suntū sēmnați în ordū alfabeticū bețivii, înșelătorii și »bigamiștii.«

Modă parisiană. În Paris au începutu o modă nouă. Anume la prânđuri mari pe lângă cealealte unelte de mēsă la fie-care persōnă se pune și câte o oglindită, provēdută cu monogramū întocma ca servietele și tacāmurile, în care se potū căuta cândū din cândū ospetii pentru de-a-și vedē starea toalettei lorū.

Șapte dramaturgi sau rămășitu în Madrid că în decursū de o sēptēmână va scrie fie-care câte o bucată teatrală după tema ce o vorū trage din unū coșū; celū ce n'ar' fi gata pe capetulu sēptēmānei cu lucrarea sa, va trebui să ospete pe ceialalți. Toți și-au gătatū lucrările și așa era să rămānă ospetulu; dacă nu întrevenia directorulu teatralū Duscal, care a cumpēratū tôte șapte bucatile și a ospetatu strălucitū pe auctori.

În Spania se fumēză mai multū decâtū în ori care altă țēră din lume, — pentru că acolo tôte affacerile se îndeplinescū cu sugara în gură. Cu sugara în gură se sfātuiescū senatorii și reprezentanții comunali și orășeneșci. Asemenea se fumēză la tôte officiolatele încă și la celea dela curtea regală. Ostașii chiar' în exercițiū încă suntū cu sugara în gură. Mai curiosu e apoi a vedē pregendarmi fumându cândū petrecū pre câte unū făcătoriu de rele care încă e cu sugara în gură. Nici chiar' din societățile celea mai alese nu este eschisū fumulu de sugări; și la serate după tea se împārtescū sugări la dame și domni de-o potrivă.

Unū testamentū de 5000 ani au aflatū în Egiptū. Testatorele a fostū unū fruntașu egipteanū cu numele Sekiah. Elū își lasă averea sa unui frate alū sēu. Pe lângă testamentū sa aflatū și o altă scrisōre, în care Sekiah dispune față de unica fiică a sa pe care o recomēdă îngrigirei fratelui sēu. În amēdōuē scrisorile sa datū o mare atențiune la prescrisele drepțului. Din scrisōrea a două apare și acea că femeile egiptene ele inse-și î-și maipula averile și poteau dispune liberū cu acelea.

Fără credință câtū de tare rătăcesce mintea se dovedesce evidentū și prin încercarea unui anume Bourget din Paris de a întemeia o nouă confesiune. După noua confesiune, care se numesce »Confesiunea Fraților Crucii,« spiritulu și materia suntū concepte sinonime și nedespārtivere; și prin urmare viața și averea fraților crucii formēză unū întregū nedespārtitū maipulatū de a-totū-poterniculū. Bourget se încercă a-și căsciga adepti prin anunțuri în diare și speră că în scurtū tēmpū i-i va succede a intruni atāta credințioși pe litoralulū mării mediterane că vorū potē cumpēra provinciū întregi în care neconturbați vorū practica învēțătura fraternității.

Neconestitatea pedepsită. Unū ofițierū dragonierū din Prusia cu numele Bernard Uechtritz-Steinkirch luă în căsătorie pe fēta banchirului Bleichröder. La 1/2 anū după căsatoriă însē, prefăcându în bani zestrea întregă a nevestei s'ale, se îndepartă de-acasă su pretestulu »unorū affaceri urgente.« Se constată însē mai târđiu că elū în tēmpulu acela întreprinsē călătorii prin Italia și Austria în soțietatea unei dame care nu-i era soție chiar' pe lege. În urma acesteia soția dēnsului cerū și obțēnū desfacerea căsătoriei. Elū însē nu re'ntōrsē nici unū cruceriu din zestrea de unū milionū de marce (=apōpe 600.000 fl.) — Tribunalulū militariū, înaintea căruia se adusē acēstă cauză în dīlele mai de-apōpe află acēstă procedere a ofițierului de nerecomendabilă cu pozițiunea lui și ilū judecă să fiă scosū din corpulu ofițierescū, care sentință încuviințāndu-sē și din partea imperatului Germaniei, se și esecută.

Celū mai mare proprietariū de pământū în lumea întregă e Țarulū Rusiei, — a cărui proprietate are estensiune de 50 milionē hectare, adeca apōpe atāta câtū e Franția întregă.

Ună porcă sălbatecă prinsă de ténără a îngărăsat ună măcelariu din comuna germăna Bünde. Cândă la tăiată a apēsatu 615 punđi.

Descoperire interesantă. Scratătoriulu francesu Mauriciu Holleaux a datu de o beserică bootiană din evulu mediu și între pareții acesteia de ună stēlpū grecu anticu pe care se află eternisată o vorbire rostită de cesarele Nerone inaintea măi multorū măi de greci; și prin care dēnsulu le dă voia acestora ca să țēnă jocuri isthmice.

Necrologu. — Leonu Pavela, profesorū și catechetu la gimnasiulu sup. din Năsēudu, protopopu onorariu și assesoru consistorialu, a repausatu în alu 53-le anu alu vieții și 27-le alu căsătoriei sale fericite și diregătoriei multu-roditoare — deplānsu de soția sa Ludovica nāscutā Lazarū, fiica Valeria măritată Tanco, minorenii fii Sabina, Maria, Răfla, Octaviu și Anastasia, precum și de unu mare numărū de rudeni, colleei, discipulū, amici și cunoscuți. — Fiă-i țērina ușorā și amentirea benecuvēntată!

Diaristicu. — Romānia musicală, revistă musicală-literară, a începutu să apară la București sub Direcțiunea unui Comitetu. Acēsta revistă apare de două ori pe lună și costă pe anu 8 lei, pentru străinătate 12 lei (circa 5 fl. 50 cr.) O recomandāmu cultivătorilorū de musică — ca unica revistă romānescă de specialitate.

Bibliografiă. — Cărți pentru agricultori. În editura »Institutulu tipograficu« din Sibiu a apărutu: *Țēnerea vitelorū* de Eugenu Bote, presidentu alu »Reuniunii romāne agricole.« — Opșorulū conține desvoltarea principiilorū fundamentale ale țēnerii vitelorū. — Prețulu unui exemplariu 12 cr. — Dela același autorū:

Trifoiulu. — Unu îndreptariu pentru toți aceia, care samēnă și cultivă trifoiu. După-ce se arată foloșele trifoiului, se dă povețe, unde și cum se samēnă trifoiulu, cându și cum se cosesce și cum se uscă trifoiulu. — Prețulu unui exemplariu 12 cr. Ambele broșuri suntū scrise în limba poporului, care pōte trage marī foloșe din ștudierea aceloră.

Deslegarea Găciturei numerice din nrulū 1.

— Anū nou fericitū! —

Bene o au deslegatū: Dōmnele și domnișōrele Emilia Onciū n. Ciavoschi, Aurelia Popu-Popescu, Maria S. Dānilă, Elena N. Cāmpianū, Aurelia Rusū, Aurelia Sāndor; și domni A. C. Domșa și Eugeniu Ardeleanū.

Deslegarea Găciturei de șachū din nrulū 3.

Flōrea-n cāmpū cândū vesceđesce
Alta-n locu-i infloresce;
Dar' in peptulū omenescu
Florile cândū vesceđescu
Cade rōua înzādarū
Alte-n locū nu mai resarū.

Bene o au deslegatū: Dōmnele și domnișōrele Emilia Onciū n. Ciavoschi, Otilia Dr. F. Negruțiu, Aurelia Popu-Popescu, Maria Stoica, Elīsa Jancu, Cornelia Cheltianū, Maria Opriu

Damianū, Elena N. Cāmpianū, Aurelia Adamoviciū, Hermina Băbescu, Aurelia Pantea, Elīsa Popū; și domni Petru Vancu, Teodorū F. Negruțiu, J. N. Sbiera, Victorū Onișorū, Teodorū Pitea, Caius Brediceanū, Joanū Popescu și Eugeniu Ardeleanū.

Deslegarea Găciturei numerice din nrulū 4.

— Gazeta Transilvaniei. —

Bene o au deslegatū: Dōmnele și domnișōrele Emilia Onciū n. Ciavoschi, Aurelia Popu-Popescu, Maria Stoica, Aurelia Pantea, Hermina Babescu, Elīsa Popū; și domni J. N. Sbiera, Teodorū Pitea, Severū E. Bocū, Petru Vancu, Teodorū F. Negruțiu, Victorū Onișorū, Tiberius Brediceanū și Ionitā F. Negruțiu.

Găcitură de șachū.

DE

LUCREȚIA THOMASŪ Mi- nāscutā POPŪ.

			ști-	tai-	tē-			
re,	ni-	tā	Din-	a	tū	rā		
ta-	rā,	Mi-	ca	de	tr'o	ve-		
		pār-	te-	ni-				
	'n		a			Fe-		
	ni-	ne	tré	tr'o		nu		
lū-	mi-	'n-	ve-	gu-	gă	da	ri-	
tu	iū	sin-	ni,	ti-	tu	Pe	i	
	mea	de	r'o	ff.	Cup-	ci-		
	sē	por-	de	Fār'	tu	Mā	mai	
			ple-	de-	du-			
	cū	ci	dra-	tā	mi-	re.	gān-	
Că-	tu	da	ne	lui	ți	Cu	cu	bi
în-		ga!	sun-		Vin'	grā-		a

Sē pōte deslega după săritura calului. — Terminulū 20 Aprilie st. n.

Intu țēnere, dintr-o țēria departatā,
Via venitu sārnicā țēre,
Via venitu se plecu iudicā,

Vin' cu mine deli sulu dragā!
Căci de singur oi poru,
Fără de mine'n lumea intrecā,

GLUME. — Acompaniare. — Unu flașnetariu cântă pe stradă.

Unu agentu de polițiă sosindū ilu intrerumpe :

— Ți s'a datū voiă ?

— Nu.

— Atunci accompanieză-me

— Cu plăcere, ce postesci sē cantū ?

Tablou !

Toastū. — Cavalerulū : — Pe cine sē golescū acestū păharū ?

Dama : — Numai pe mine nu, — căci sum tocmăi cu haina cea nouă !

Ce ai ? — X. curisěză de unū tēmpū îndelungatū la d.-sōra Z, — La unū tēmpū domnișōra sē redicā spre a trece în odăia vecinā. — X. o urmāreșce și cugetāndū cā dorā i s'a făcutū rēu o agrāiesce :

— Pentru Domneđū ce ai ?

— Am 10.000 floreni rēmași dela părinți și mai tārđiū o frumōsa moșcenire dela mātūșā ! — rēspunșe cu ore-care sfiata d.-sōra surprinsā prin întrebarea curisantelui sēu.

Copilū darnicū. — Unū copilū căpētase cinstē unu căluțū și unū căne. Cunoșcūții parenților lui cari āmblau mai desū la casā ilu totū nācājau — cerēndu-i care calulū care cănele. Unulū care ilu dāruișe și pe elū mai adeseorī — i cerū odatā și calulū și cănele.

— Totū-atāta, dāșe elū — itī dau calulū, darā cănele sē-mī rēmānā mie.

— Și pentru-ce nu-i dai și cănele ? — ilū întrebā mamā-sa.

— Pentru-cā cănele vrēu sē-lū sumuțū asupra lui, cândū va voī sē-mī ducā calulū.

Amenințare cu două sensuri. — Invēțătōrea : — De ce ai veuitū așā de tārđiū la școlā ?

Copila : — Mē rogū... cā mē rogū n'am potutū venī în nai curundū, pentru-cā... pentru-cā cāpētātū unū frate !

Invēțătōrea : — Nō bene, bene, — d'apoi asta sē nu mi-sē mai întēmpē mai multū !

Proprietariū, Redactorū rēspunđetoriū și Editorū: NICOLAE F. NEGRUTIŪ.